

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Schroderus-Salo, Tanja; Kejonen, Kristian; Ollanketo, Tomi; Paalimäki-Paakki, Karoliina

Julkaisun nimi: Itsearviointista ei tarvitse tehdä vaikeaa

Julkaisuvuosi: 2021

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Schroderus-Salo, T., Kejonen, K., Ollanketo, T. & Paalimäki-Paakki, K. (2021). Itsearviointista ei tarvitse tehdä vaikeaa. *Radiografia*, (5), 14-15.

Itsearviointinista ei tarvitse tehdä vaikeaa

Hyvällä suunnitelmalla arviointi saadaan onnistumaan tavoitteiden mukaisesti esimerkiksi, kun kohteena on c-kaaritutkimukset.

Itsearviointi on keskeinen keino kehittää osaamista ja työskentelytapoja. Säteilylaki ja Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ionisoivasta säteilystä velvoittavat tekemään toiminnan itsearviointia vähintään kerran vuodessa säteilyn lääketieteellisessä käytössä [1;2]. Itsearviointia täytyy osata tehdä ammatinimikkeestä riippumatta. Ajantasaisella toiminnan ja käytäntöjen kehittämisellä taataan, että palvelu ja hoito ovat laadukasta sekä säteilyturvallista. C-kaarityöskentelyssä käytetään läpivalaisulaitetta, joka antaa reaaliaikaista kuvaa tutkimuksessa tai toimenpiteessä.

Itsearviointi on tärkeä osa laadunvarmistusta ja hyvää turvallisuuskulttuuria

Säännöllisesti toteutettuna itsearviointi on keskeinen keino organisaation vahvuuksien ja kehittämisen osa-alueiden löytämisessä. Lisäksi se on osana laadunvarmistusta ja hyvää turvallisuuskulttuuria. [3] Siinä omia toimintatapoja ja käytäntöjä verrataan asetettuihin tavoitteisiin ja hyväksi todettuihin käytäntöihin [1]. Sen tavoitteena on varmistua yksikön kuvaustoiminnan diagnostisesta laadusta ja siitä, että toiminta kokonaisuudessaan täyttää asetetut laatuvaatimukset. Itsearviointi voi kattaa kaikki ionisoivan säteilynkäytön osa-alueet asiakkaan läheteestä hoitoon saakka.[3] Itsearviointi ja sen

toteutus koetaan usein kuitenkin vieraaksi ja vaikeaksi aiheeksi.

Läpivalaisutyöskentelyssä käytäntöjen ja laadun arvioiminen korostuu

C-kaari laitetta tarvitaan useimmiten leikkaustyöskentelyssä ja päivystystoiminnassa. Laitteen läpivalaisua käytetään, kun tarvitaan reaaliaikaista ja liikkuvaa kuvaa tutkimuksen tai toimenpiteen aikana. Läpivalaisutyössä pitää ottaa huomioon säteilytur-

Esimerkkejä C-kaaritutkimusten itsearviointikohteista

- Tutkimuslähetteet
- Eri tutkimusten/toimenpiteiden kuvanlaatu ja säteilyannos
- Turvallisuus: säteilysuojien käyttö, työskentelytavat
- Laitteosaaminen
- Säteilysuojien laadunvarmistus
- Pofilasturvallisuus
- Dosimetrien käyttö ja sijoitus
- Poikkeavat tapahtumat

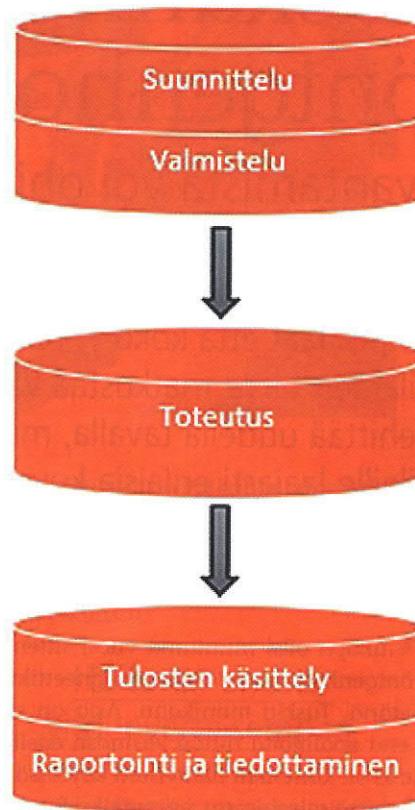
Kuva 1. Itsearviointin kohteita

vallisuus ja annosoptimointi. Ilman huolellisuutta ja laitteen ominaisuuksien hyödyntämistä asiakkaan sekä henkilökunnan säteilyannokset voivat kasvaa merkittävästi. Riittävällä laadunvarmistuksella ja toiminnan arvioimisella voidaan toimintatavat pitää ajantasaisina ja säteilyannokset mahdollisimman pieninä.

Itsearviointista ei tarvitse tehdä vaikeaa ja monimutkaista

Eri itsearviointin kohteita voidaan keksiä paljon, kunhan ne vain tukevat kehitystä ja tutkimuksien ja/tai toimenpiteiden laatua. (kuva 1) Vuosittain olisi hyvä keskittyä eri osa-alueisiin, jolloin muutoksia voitaisiin arvioida ja toteuttaa tasaisesti.

Itsearviointin prosessissa ensin pohditaan kehityksen kohdetta ja määritetään sen alkutilannetta (esim. aiemmat tulokset, tilastot, säteilyannokset). (kuva 2) Tarkoituksena on tarkastella toiminnan kokonaisuutta ja sen eri osa-alueita. Onko jokin alue, jota ei ole arvioitu hetkeen tai koskaan aiemmin? Onko jokin alue, joka vaatii parannusta? Aiheeseen tulisi myös perehtyä uusien tutkimusten ja ajankohtaisten tietojen kautta. Hyvällä suunnitelmalla ja pohjalla arviointi saadaan onnistumaan tavoitteiden mukaisesti. Itsearviointin valmistelussa päätetään, millä menetelmillä arviointi tehdään. Ilmaistaan, mitä tietoja, arvoja tai kokemuksia kerätään ja kirjataan. Ne voidaan esimerkiksi kirjata itsearviointia varten tehtyihin tiedostopohjiin. Suunnitelman ja valmistelun lopuksi informoidaan ja koulutetaan arviointiin osallistuva henkilökunta. Toteutusvaiheen jälkeen tarkastellaan aineistoa ja tuloksia. Niiden perusteella kirjoitetaan raportti, johon kirjoitetaan lyhyesti itsearviointin prosessista, sen havainnoista (vahvuudet ja kehitystä vaativat asiat) sekä niiden korjausehdotukset [1]. Raportissa ei kannata käydä tuloksia läpi liian monimutkaisesti, vaan pyrkiä kertomaan, päästiinkö haluttuun tavoitteeseen vai ei. Myös syyt kirjataan. Myöhemmin on tärkeää tarkistaa, onko mahdollisista korjauksista ollut hyötyä ja onko kehitystä tapahtunut. [4]

Kuva 2. itsearviointiprosessin kulku

Itsearviointia soveltaessa ja uusia toimintatapoja mietittäessä kannattaa rohkeasti etsiä muidenkin ammattialojen arviointikäytäntöjä ja löytää sieltä vaikutteita tuleviin itsearviointeihin. Tärkeää on myös motivoida työntekijät toteuttamaan itsearviointia ja luomaan aidosti kiinnostusta lopputuloksiin. Sillä kehitetään toimintaa eteenpäin ja luodaan entistä turvallisempi ja toimivampi työympäristö. Ilman toiminnan arviointia ja vertaamista aiempiin tuloksiin sekä hyviin käytäntöihin ei voi tapahtua järjestelmällistä kehitystä.

Kuvat: Kristian Kejonen ja Tomi Ollanketo
Lähdeluettelon saa toimituksesta: toimisto@sorf.fi